

İkramiyeli dahilî istikraz aktine salâhiyet verilmesi hakkında 1/484 numaralı kanun lâyihası ve Bütçe ve Maliye encümenlerinden mürekkep müşterek encümen mazbatası

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı: 6/69

5 - I - 1933

B. M. M. Yüksek Reisliğine

İkramiyeli dahilî istikraz aktine salâhiyet verilmesi hakkında Maliye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 5 - I - 1933 toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte Yüksek huzurlarına takdim olunmuştur.

Lâzımgelen işin yapılarak sonunun bildirilmesine müsaade buyurulmasını dilerim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe lâyihası

Malûm olduğu veçhile memleketin imarına matuf ve mühim masraflar ihtiyarını istilzam eden şimendifer inşası gibi teşebbüslerin bütçenin adi varidatı ile başarılması çok müşküldür. Bu uğurda tediyesi zarurî olan paraları muhtelif sene bütçelerinden ödeyebilmek için ya müteahhitlerle uzun senelere sari taahhütlere girişmek ve ifa edilen hizmetler için kısmen Hazine bonoları vermek veyahut uzun vadeli istikrazlar aktetmek icap eder.

1926, 1927 ve 1929 tarihli kanunlarla demiryolları, sular ve limanlar için muhtelif senelere sari mukavelât aktine ve hazine bonoları ihracına Meclisi Âliye Hükûmete salâhiyet verilmişti. Bu salâhiyet çok ihtiyatla istimal edilmiş ve pek mühim bir kısım inşaat ta bu esasa göre yapılmıştır.

Ancak imkân müsait oldukça uzun vadeli istikrazlarla bu işlerin başarılması her halde Devlet için daha faideli olacağı aşikârdır.

İktisadî vaziyetimiz ve halkımızda görülen meşkûr tasarruf alâmetleri bize bu yolda da yürümek ümit ve cesaretini vermiştir. Bir taraftan tasarrufları teşvik etmek ve diğer cihetten memlekette iş yaratmak gibi içtimaî ve iktisadî faideler teminden başka hazineye üçte bir nisbette hissedar sıfatı ile temin edeceği menfaatle beraber safî hasılatının % 62,5 dahi Hazineye ait olan ve bu buhranlı devrelerde bile ihracı daima mümkün ve emin bulunan Ergani bakır madenimizin bir an evvel işletilmesini temin etmek düşünülmüştür.

Cümhuriyetimizin ilk dahilî istikrazı olması sebebiyle bunu cazip kılmak ve halkımızı medenî milletlerde mutad olan bu nevi tasarrufa da alıştırmak için muktazi kanun müeyyedeleri lâyihasında nazarı dikkate alınmış ve kabulü halinde buna müteallik teferruat ve diğer teknik hususatın Cümhuriyet merkez bankası ile aktedilecek mukavelede tesbiti zarurî görülmüştür.

Ezcümle; çıkarılacak tahvillerin yirmi lira gibi her kesin kolayca tedarik edebileceği kıymetlerde olması ve tahvilât için azamî % 7 ye kadar tesbit edilecek bir temettüden % 5 gibi munasip miktarının faiz şeklinde tevziinden sonra mütebakisinin kura ile tevzi olunacak ikramiyelere hasrı

suretile tasarruf erbabına sağlam bir plâsman temini ve aynı zamanda ikramiyenin psikolojik tesir ve faideleri nazarı itibare alınmıştır.

Filhakika diğer devletlerde de ikramiye ve faizin aynı tahvilde birleştirilmesi şeklindeki istikrazlar daima rağbet ve muvaffakiyet kazanmıştır. Bundan başka tahvillerin on sene gibi bir müddet için tahvili deyin veya diğer suretle tedavülden kaldırılmayacağı şeklinde bir kayıt konmak suretile uzun bir müddet için plâsmanın değişmeyeceği hakkında tahvilât ahabına teminat vermek, müruru zaman müddetlerini kanunda tasrih eylemek, tahvillerin Devlet ve Devlet müesseseleri için teminat makamında ve emlâki milliye satışlarında başa baş kabulünü tahtı temine almak gibi şekillerle itibar ve tedavülünün muhafazası düşünülmüştür.

Tahvillerin kura keşidesi ile başa baş itfası ve fii ihraem itibarı kıymetten bir miktar noksanile tesbiti fazla rağbeti mucip olacağından lâyiha buna da imkân verecek şekilde tanzim edilmiştir. Tahvillerin ihraç muamelesile faiz ve ikramiyelerinin her türlü rüsum ve mükellefiyetten muaf tutulması bir istikraz için cazip bir esas olmak itibarile ihmal edilmemiştir.

Hulâsa bu istikrazda pek mühim bir iktisadî işimizin muhtaç olduğu paranın temini derecesinde halkın bu şekilde de tasarrufa teşviki düşünülerek hâmiller için mümkün olduğu kadar kârlı ve emin vaziyetler iltizam olunmuş ve bu sebeplerle merbut lâyiha tanzim ve takdim kılınmıştır.

Bütçe ve Maliye encümenlerinden mürekkep müşterek encümen mazbatası

T. B. M. M.

*Bütçe ve Maliye encümenlerinden
mürekkep müşterek encümen*

M. No. 49

Esas No. 1/484

S - I - 1933

Yüksek Reisliğe

İkramiyeli dahili istikraz aktine salâhiyet verilmesi hakkında Maliye vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 5 - I - 1933 tarihli iğtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasile esbabı mucibesinin gönderildiğine dair Başvekâletin 5 - I - 1933 tarih ve 6/69 numaralı tezkeresi Maliye ve Bütçe encümenlerine havale buyurulmuş olduğundan bu iki encümenin iştirakile aktolunan iğtimada Maliye ve Nafia vekili Beylerin huzurile mütalea ve tetkik olundu.

Lâyihada istihdaf edilen ikramiyeli dahili istikraz akti munhasıran Fevzipaşa - Diyarbekir hattının Şefkatli istasyonu ile Ergani arasındaki kısmının bir an evvel inşa edilebilmesi maksadına matuftur. Bu kısmın inşasında safi hasılatının % 62,5 gibi mühim bir kesri Devlete ait olan Ergani bakır madenlerinin işletilmesini temin eylemek gibi ehemmiyetli bir gaye mündemiçtir. Mahalli istimali sayılamayacak derecede teaddüt arzeden bakır madeni bu günkü iktisadî buhrana rağmen sürümünü ve fiatlardaki düşkünlüğe rağmen kârlı bir istihsal vasfını muhafaza etmektedir.

Bir taraftan bu madeni işletmek suretile memlekete ihracatı mukabilinde kıymet ithalini temin eylemek ve diğer taraftan memlekette iş sahasını ve millî sermayenin gerek sahipleri ve gerek istimal edenler için kârlı bir surette tedavülünü genişletmek hususunda ehemmiyeti aşikâr olan bu istikraz teşebbüsünün, vatandaşlarımızda tasarruf vadisinde husule gelmiş bulunan büyük intibah dolayisile muvaffak olacağına da kani bulunan encümenimiz lâyiha ile istinat eylediği umumî esasları muvafık görerek kabul eylemiştir.

Maddelerin tetkikinde birinci maddedeki (senelik faiz ve ikramiye yekûnu % 7 yi ... geçmemek) ibaresi katiyet ifade etmek üzere (senelik faiz ve ikramiye yekûnu % 7 olmak) suretinde ve beşinci maddedeki (faiz ve ikramiyeler ve diğer muameleler mevcut ve müstakbel her türlü vergi ve resimlerden muaftır) ibaresi, bu kabül muafiyetlere dair mevcut mevzuatımıza dahi uygun bulunmak ve aynı zamanda maksadı dahi temin eylemek dolayisile (faiz ve ikramiyeler ve diğer muameleler her türlü vergi ve resimden muaftır) suretinde tadil edilmiştir.

Diğer maddelerde hükmü değiştirmeyen bazı tâbir ve yazılış tadilatı ve maddelerin tertip sı-

rasında dahi birbirile alâkası bulunan hükümleri ihtiva eden maddeler sıraya konulmak suretile bazı değişiklikler yapılmıştır.

Bu suretle tadilen hazırladığımız lâyihayı müstaceliyetle müzakere buyurulmak üzere Umumi heyetin tasvibine arz ederiz.

Müşterek E. Rs	M. M.	Kâtip						
Gümüşane	Konya	Tokat	Burdur	Afyon	Karahisar	Aksaray	Isparta	Bursa
<i>H. Fehmi</i>	<i>K. Zaim</i>	<i>Süreyya</i>	<i>M. Şeref</i>	<i>Ali</i>	<i>A. Süreyya</i>	<i>Kemal</i>	<i>Dr. Galip</i>	
Aydın	Çorum	İstanbul	Edirne	İzmir	Erzurum	İçel	Isparta	
<i>Adnan</i>	<i>Mustafa</i>	<i>Hamdi M.</i>	<i>Faik</i>	<i>Kâmil</i>	<i>Asım</i>	<i>Emin</i>	<i>Mükerrem</i>	
Diyarbakır	Kayseri	Manisa	Niğde	Sivas	Sivas	Yozgat	Balıkesir	
<i>Zülfü</i>	<i>A. Hilmi</i>	<i>M. Turgut</i>	<i>Faik</i>	<i>Rasim</i>	<i>M. Remzi</i>	<i>S. Sırrı</i>	<i>Pertev</i>	

Konya

Halen olduğu gibi istikbalen dahi ihdas edilecek vergilerden istisnası hakkındaki teklifin de kabulü reyindeyim

K. Hüsnü

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İkramiyeli dahili istikraz aktine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Senelik faiz ve ikramiye yekûnu % 7 yi ve itibarî kıymeti on iki milyon lirayı geçmemek ve yirmi senede itfa edilmek şartile azamî üç tertipte hamile muharrer tahvil ihracı suretile dahili istikraz aktine Maliye vekili mezundur.

MADDE 2 — Bu istikrazın senelik faiz, ikramiye ve itfa akçesi karşılıkları her sene Düyunu umumiye bütçesinde açılacak bir faslı mahsus konur.

MADDE 3 — Tahvillerin itibarî kıymetleri ile ihraç fiatları arasındaki fark ve ihraç muamelesi için yapılacak her türlü masraflar yekûnu istikrazın itibarî miktarının % 7 sini geçmeyecektir.

MADDE 4 — Bu istikrazın ihraç şart ve esasları, tediye servisleri, ikramiye ve itfa plânları Maliye vekâletile Merkez bankası arasında aktolunacak bir mukavele ile tesbit olunur.

BÜTÇE VE MALİYE ENCÜMENLERİNDEN MÜREKKEP MÜŞTEREK ENCÜMENİN TADİLİ

İkramiyeli dahili istikraz aktine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Senelik faiz ve ikramiye yekûnu yüzde yedi olmak ve itibarî kıymeti 12 000 000 lirayı geçmemek ve yirmi senede itfa edilmek şartile azamî üç tertipte hâmiline muharrer tahvil ihracı suretile dahili istikraz aktine Maliye vekili mezundur.

MADDE 2 — Bu istikraz tahvillerinin itibarî kıymetleriyle ihraç fiatları arasındaki fark ve ihraç muamelesi için yapılacak her türlü masraflar yekûnu istikrazın itibarî miktarı baliğinin yüzde sekizini geçemez.

MADDE 3 — Bu istikrazın ihraç şartları, tediye servisleri, ikramiye ve itfa plânları Maliye vekâleti ile Türkiye Cumhuriyeti merkez bankası arasında aktolunacak bir mukavele ile tayin ve tesbit olunur.

MADDE 4 — İtfa plânı mucibince bu istikraz tahvilleri kura ile başa baş itfa ve ikramiyeleri de kura ile tayin ve tevzi edilir. Kura neticeleri Maliye vekâleti ve Türkiye Cumhuriyeti merkez bankası tarafından ilân olunur.

MADDE 5 — Bu istikrazın ihracına müteallik her nevi ilânlar, muvakkat ve katî tahviller ve bunların kuponları ile tediyelerine müteallik evrak ve senetler, faiz ve ikramiyeler ve diğer her nevi muameleler mevcut ve müstakbel her türlü vergi ve resimlerden muafır.

MADDE 6 — İtfa plânı mucibince tahviller kura keşidesile başa baş itfa ve ikramiyeler keza-lik kura ile tesbit ve tevzi edilecektir.

Kura neticeleri Maliye vekâleti ve Cümhuriyet merkez bankasınca ilân olunur.

MADDE 7 — Bu kanuna müsteniden çıkarılacak tahviller ihraç tarihinden itibaren ancak on sene geçtikten sonra nominal kıymeti başa baş tediye edilmek şartile tedavülden kaldırılabilir.

MADDE 8 — Bu tahviller umumî ve mülhak bütçelerle idare olunan daire ve müesseselere, vilâyet hususî idareleri ve belediyelere yapılan müzayede, münakasa ve mukavelelerde teminat olarak itibarî kıymetleri üzerinden başa baş kabul edilir.

Teminatın irat kaydine karar verildiği takdirde karar tarihinden evvel bu tahvillere isabet eden ikramiyeler ve vadesi hulûl eden faiz kupon bedelleri tahvil sahiplerine ve ancak ikramiye meyanında tahvilin imha ebedeli varsa yalnız o miktar Hazineye ait olur.

Tahviller Hazinece satılan ve satılacak olan millî emlak bedellerine başa baş kabul olunur.

MADDE 9 — Faiz kupon bedelleri ve ikramiyeler tediyesi iktiza eden tarihten itibaren beş senelik ve tahvil bedelleri tediyesi lâzım olan tarihten itibaren on senelik müddet geçtikten sonra Hazine lehine müruru zamana uğrar.

MADDE 5 — Bu kanuna müsteniden çıkarılacak tahviller ihraç tarihinden itibaren ancak on sene geçtikten sonra itibarî kıymetleri başa baş tediye edilmek şartile tedavülden kaldırılabilir.

MADDE 6 — Bu istikrazın ihracına müteallik her nevi ilânlar, muvakkat ve katî tahviller ve bunların kuponları ile tediyelerine müteallik evrak ve senetler, faiz ve ikramiyeler ve diğer muameleler her türlü vergi ve resimden muafır.

MADDE 7 — Bu istikraz tahvilleri umumî ve mülhak bütçelerle idare olunan daire ve müesseselere, vilâyet hususî idareleri ve belediyelere yapılacak müzayede, münakasa ve mukavelelerde teminat olarak itibarî kıymetleri üzerinden başa baş kabul edilir.

Teminatın irat kaydine karar verildiği takdirde karar tarihinden evvel bu tahvillere isabet eden ikramiyeler ve vadesi hulûl eden faiz kupon bedelleri tahvil sahiplerine ve ancak ikramiye meyanında tahvilin imha bedeli varsa yalnız o miktar tahvili elde tutana ait olur.

Bu tahviller Hazinece satılmış ve satılacak olan millî emlak bedellerinin tediyesinde dahi başa baş kabul olunur.

MADDE 8 — Bu istikrazın senelik faiz, ikramiye ve itfa akçesi karşılıkları her sene Düyunu umumîye bütçesinde açılacak bir faslı mahsusa tahsisat olarak konur.

MADDE 9 — Bu istikraz hasırlı varidat bütçesinde açılacak bir faslı mahsusa irat kaydolunur.

Bu istikrazın senelik irat miktarı ve geçmiş sene bakiyeleri Nafia vekâleti bütçesinde açılacak bir faslı mahsusa tahsisat kaydolunur ve munhasıran Fevzipaşa - Diyarbekir demiryolunun Şefkatli istasyonundan sonra olan kısmının inşasına tahsis olunur.

Ancak bu istikraz dolayısıyla yapılacak masraf-

MADDE 10 — İstikraz basılı varidat bütçesinde açılacak bir faslı mahsusa irat kayıt ve munhasıran Fevzipaşa - Diyarbekir demiryolunun Şefkatli istasyonundan sonra olan kısmının inşasına tahsis olunur.

Senelik irat miktarı ve geçmiş sene bakiyeleri Nafia vekâleti bütçesinde açılacak bir faslı mahsusa tahsisat kaydolunur.

Ancak bu istikraz zmnında yapılacak masraflar karşılığı istikraz hasılından tevkif ve mukabili Düyunu umumiye bütçesinde (ikramiyeli istikraz masrafı) namı altında açılacak fasla tahsisat olarak vazolunur.

İstikrazın ilk masraflarını temin zmnında Maliye vekâleti bilâhare mezkûr tahsisattan mahsubu iera edilmek üzere 20 000 lira kadar muvakkat sarfiyat ierasına mezundur.

MADDE 11 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 12 — Bu kanunu ieraya Maliye vekili memurdur.

5 - I - 1933

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâi</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. Tevfik Rüştü</i>	<i>M. Abdülhalik</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Dr. Reşit Galip</i>	<i>Hilmi</i>	<i>M. Celâl</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. Refik</i>	<i>Ali Rana</i>	<i>Muhlis</i>

lar, karşılığı istikraz hasılından tevkif ve mukabili Düyunu umumiye bütçesinde (ikramiyeli istikraz masrafı) namı altında açılacak fasla tahsisat olarak konur.

İstikrazın ilk masraflarının temini için Maliye vekâleti, bilâhare bundan evvelki fıkrada mezkûr tahsisattan mahsubu iera edilmek üzere, 20 000 liraya kadar muvakkat sarfiyat ierasına mezundur.

MADDE 10 — Faiz kupon bedelleri ve ikramiyeler tediyesi iktıza eden tarihten itibaren beş senelik ve tahvil bedelleri tediyesi lâzım olan tarihten itibaren on senelik müddet geçtikten sonra Hazine lehine müruru zamana uğrar.

MADDE 11 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 12 — Bu kanunun hükümlerini ieraya Maliye vekili memurdur.